Lietas arhīva Nr. A42-00828-22/8
ECLI:LV:ADRJRIT:2022:1221.A420249521.2.S

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2022.gada 21.decembrī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese D.Grabovska,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Nodarbinātības valsts aģentūras 2021.gada 15.oktobra lēmuma Nr.98 „Par apstrīdēto lēmumu" atcelšanu un labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu piešķirts bezdarbnieka pabalsts no 2021.gada 2.jūlija.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Nodarbinātības valsts aģentūras 2021.gada 6.jūlija lēmumu Nr.IBS-2021-025925pies pieteicējai /pers. A/ piešķirts bezdarbnieka statuss ar 2021.gada 2.jūliju (*lietas 95.lapa*).

Pieteicēja 2021.gada 2.jūlijā iesniedza iesniegumu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras Valmieras reģionālajai nodaļai, lūdzot piešķirt bezdarbnieka pabalstu (*lietas 54.lapa*).

Ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras Valmieras reģionālās nodaļas 2021.gada 18.augusta lēmumu Nr.21/1973441 (*lietas 28.lapa*) nolemts atteikt piešķirt bezdarbnieka pabalstu, jo persona neatrodas bezdarbnieka statusā un pieteicēja atrodas darba attiecībās ar Rīgas pilsētas pašvaldību.

Savukārt, ar Nodarbinātības valsts aģentūras Rīgas reģionālās filiāles 2021.gada 18.augusta lēmumu Nr.210706-182zaud1 (*lietas 26.lapa*) nolemts, ka pieteicēja zaudē bezdarbnieka statusu ar 2021.gada 2.jūliju, pamatojoties uz Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 12.panta pirmās daļas 7.punktu (*nepatiesu ziņu sniegšana bezdarbnieka statusa iegūšanai un saglabāšanai*).

Izskatot pieteicējas apstrīdēšanas iesniegumu par Nodarbinātības valsts aģentūras Rīgas reģionālās filiāles lēmumu (*lietas 31.lapa*), ar Nodarbinātības valsts aģentūras 2021.gada 15.oktobra lēmumu Nr.98 „Par apstrīdēto lēmumu" (*lietas 18.-22.lapa*) atcelts Nodarbinātības valsts aģentūras Rīgas reģionālās filiāles 2021.gada 18.augusta lēmums Nr.210706-182zaud1 daļā par bezdarbnieka statusa zaudēšanas pamatojumu un noteikts, ka pieteicēja zaudē bezdarbnieka statusu, pamatojoties uz Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 12.panta pirmās daļas 1.punktu (*darba ņēmēja vai pašnodarbinātā statusa iegūšana saskaņā ar likumu „Par valsts sociālo apdrošināšanu"*).

Izskatot pieteicējas apstrīdēšanas iesniegumu par Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras Valmieras reģionālās nodaļas lēmumu (*lietas 33.lapa*), ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2021.gada 14.septembra lēmumu Nr.21/2205754 nolemts Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras Valmieras reģionālās nodaļas 2021.gada 18.augusta lēmumu Nr.21/1973441 atstāt negrozītu.

[2] Nepiekrītot Nodarbinātības valsts aģentūras un Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras lēmumiem, pieteicēja vērsās ar pieteikumu tiesā (*lietas 4.-16.lapa*).

Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Pieteicēja Rīgas pilsētas pašvaldībā ieņēma Rīgas pilsētas Vēlēšanu komisijas locekļa amatu, kurā tiek pildīti pienākumi un saņemta atlīdzība tikai laikā, kad komisija piedalās vēlēšanu sagatavošanā un sarīkošanā (Pašvaldības vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju likuma 21.panta otrā daļa un 23.panta pirmā daļa).

Līdz ar to persona, kas atrodas minētajā amatā laikā, kad vēlēšanu komisija nepiedalās vēlēšanu sagatavošanā un sarīkošanā, un secīgi – nepilda pienākumus un tai nav noteikta atlīdzība – neatbilst likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" 1.panta 2.punktā noteiktajai „darba ņēmējs" definīcijai.

[2.2] Pieteicēja paskaidro, ka Rīgas pilsētas pašvaldība ir kļūdaini reģistrējusi pieteicēju Valsts ieņēmumu dienestā kā darba ņēmēju, jo pašvaldības vēlēšanu komisijas locekļi ir uzskatāmi par darba ņēmējiem tikai „aktīvajā" periodā, proti, tad, kad tie veic pienākumus un saņem atlīdzību.

Pieteicēja norāda, ka vairākkārtīgi telefoniski vērsusies Rīgas pilsētas pašvaldībā, lūdzot iesniegt Valsts ieņēmumu dienestam iesniegumu ar lūgumu grozīt reģistrētos datus par pieteicēju, proti, dzēšot ierakstu par pieteicējas darba ņēmēja statusu ar atpakaļejošu datumu. Tomēr Rīgas pilsētas pašvaldība atteicās iesniegt šādu iesniegumu, jo reģistrētās informācijas koriģēšana ar atpakaļejošu datumu neesot iespējama, savukārt šāda iespēja attiecībā uz nākotni tikai tikšot izvērtēta.

Pieteicējas ieskatā, tiesa var konstatēt, ka Rīgas pilsētas pašvaldība ir kļūdaini reģistrējusi pieteicēju Valsts ieņēmumu dienestā kā darba ņēmēju, jo Valsts ieņēmumu dienestā reģistrētās ziņas var tikt koriģētas, ja iestādes vai tiesas rīcībā ir iegūti pierādījumi, kas apliecina pretējo. Pieteicēja atsaucas uz Augstākās tiesas 2011.gada 24.janvāra spriedumu lietā Nr.SKA-122/2011.

[2.3] To, ka pašvaldību vēlēšanu komisijas locekļiem faktiski ir noteikta atlīdzība tikai tad, kad viņi piedalās attiecīgu vēlēšanu sagatavošanā un

sarīkošanā, savukārt laika periodā, kad viņi neveic pienākumus un viņiem faktiski nav noteikta atlīdzība, nav uzskatāmi par darba ņēmējiem likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" izpratnē, apliecina Labklājības ministrijas sniegtais skaidrojums visām pašvaldību domēm.

Labklājības ministrijas skaidrojums atbilst likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" 1.panta 2.punkta c) apakšpunkta interpretācijai, pielietojot tiesību normu saprātīgas piemērošanas principu (izmantojot tiesību normu interpretācijas pamatmetodes, lai sasniegtu taisnīgāko un lietderīgāko rezultātu), kā arī ar Augstākās tiesas judikatūru sociālās apdrošināšanas jautājumos.

Pieteicēja atsaucas uz Augstākās tiesas 2010.gada 16.decembra spriedumu lietā Nr.SKA-653/2010.

Pieteicēja vērš uzmanību, ka Nodarbinātības valsts aģentūras lēmumā sniegtais skaidrojums nonāk pretrunā ar Labklājības ministrijas sniegto skaidrojumu, kas ir vērtējams kritiski.

[2.4] Nodarbinātības valsts aģentūra kļūdaini noteikusi lietā izšķiramo jautājumu.

Atbilstoši Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 10.panta pirmās daļas 2.punktam, lai noteiktu, vai pieteicējai bija tiesības uz bezdarbnieka statusu, lietā bija izšķirams, vai pieteicēja bija uzskatāma par darba ņēmēju, vai pieteicējai bija tiesības iegūt bezdarbnieka statusu un vai pieteicējai kā darba ņēmējai bija noteikta atlīdzība, nevis, kā to norāda iestāde, vai pieteicēja bija uzskatāma par darba ņēmēju likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" izpratnē.

Nodarbinātības valsts aģentūras lēmumā kļūdaini izvēlētā metodika liecina par tās amatpersonu izpratnes trūkumu tiesību uz bezdarbnieka statusu regulējošo tiesību normu piemērošanā.

[2.5] Lai konstatētu, ka persona ir uzskatāma par darba ņēmēju likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" 1.panta 2.punkta c) apakšpunkta izpratnē, ir jākonstatē visi trīs tiesību normā noteiktie priekšnoteikumi, savukārt Nodarbinātības valsts aģentūras lēmums pamatots tikai ar vienu no priekšnoteikumiem – pieteicēja ieņēma amatu.

[2.6] Nodarbinātības valsts aģentūra kļūdaini konstatējusi, ka pieteicējai faktiski bija noteikta atlīdzība. Nodarbinātības valsts aģentūras ieskatā nav nozīmes tam, kad tieši atlīdzība tiek saņemta, jo izšķiroši ir tas, ka tā faktiski ir noteikta.

Pieteicēja šādam skaidrojumam nepiekrīt un paskaidro, ka vēlēšanu komisijas locekļiem ir tiesības saņemt atlīdzību un tā faktiski ir noteikta tikai tad, kad tie piedalās vēlēšanu sagatavošanā un sarīkošanā.

[2.7] Pieteicējai nav saprotams, kāpēc grozīts bezdarbnieka statusa zaudēšanas pamatojums.

Atbilstoši Nodarbinātības valsts aģentūras interpretācijai sanāk, ka pieteicēja 2021.gada 2.jūlijā ieguva bezdarbnieka statusu (tātad nebija uzskatāma par darba ņēmēju) un tai pašā dienā zaudēja bezdarbnieka statusu, jo viņa ieguva darba ņēmēja statusu. Šāds pamatojums ir pilnībā absurds.

[3] Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra rakstveida paskaidrojumos (*lietas 52.-53.lapa*) pieteikumu neatzīst, norādot turpmāk minēto.

[3.1] Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras ieskatā, Rīgas pilsētas pašvaldība nav kļūdaini reģistrējusi pieteicēju kā darba ņēmēju Valsts ieņēmumu dienestā.

Pašvaldības vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju likuma 5.panta pirmā daļa noteic, ka vēlēšanu komisijas priekšsēdētāju un pārējos vēlēšanu komisijas locekļus ievēlē attiecīgās pašvaldības dome triju mēnešu laikā pēc domes ievēlēšanas vai viena mēneša laikā pēc domes izveidošanas, savukārt, minētā likuma 2.panta pirmā daļa noteic, ka vēlēšanu komisija kā pastāvīga pašvaldības iestāde darbojas visu attiecīgās domes pilnvaru laiku.

[3.2] Darba tiesisko attiecību pārtraukšana un bezdarbnieka statusa iegūšana ir obligāti priekšnosacījumi, lai rastos tiesības uz bezdarbnieka pabalstu. Pieteicējas gadījumā šie priekšnosacījumi nebija izpildījušies – pieteicēja atradās darba attiecībās līdz 2021.gada 8.septembrim un nebija ieguvusi bezdarbnieka statusu (tas tika zaudēts ar piešķiršanas dienu), tādējādi Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai nebija tiesiska pamata piešķirt bezdarbnieka pabalstu.

[4] Nodarbinātības valsts aģentūra rakstveida paskaidrojumos (*lietas 63.-64.lapa*) pieteikumu uzskata par nepamatotu un noraidāmu.

[4.1] Nodarbinātības valsts aģentūras ieskatā, likumdevējs ir noteicis skaidru kārtību un priekšnosacījumus bezdarbnieka statusa iegūšanai. Likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" 1.panta otrajā un trešajā daļā uzskaitīto personu (darba ņēmēji un pašnodarbinātie) kopīgā pazīme ir, ka šīs personas saņem noteiktu atlīdzību par darbu. Tiesību normas neparedz iespēju iegūt bezdarbnieka statusu, diferencējot nodarbinātības formas atkarībā no atlīdzības apjoma vai laika, kad tā tiek saņemta.

[4.2] Apstāklis, ka pieteicēja kā vēlēšanu komisijas locekle bija uzskatāma par darba ņēmēju, kura atlīdzību saņem tikai „aktīvajā periodā", pats par sevi nenozīmē to, ka pieteicējai atlīdzība nebija noteikta vispār.

Ja vēlēšanu komisijas loceklis, kuram ir bijusi noteikta atlīdzība, neskatoties uz to, ka, iespējams, atlīdzība tiek izmaksāta „aktīvajā periodā", neizbeidz vēlēšanu komisijas locekļa tiesiskās attiecības ar Rīgas vēlēšanu komisiju, nav pamata uzskatīt, ka minētā persona ir zaudējusi likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" 1.panta 2.punkta c) apakšpunktā minēto amatu un ir izpildījies Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 10.panta pirmās daļas 2.punktā ietvertais kritērijs.

[4.3] To, ka pieteicēja bija uzskatāma par darba ņēmēju, kurai bija noteikta atlīdzība, Nodarbinātības valsts aģentūrai apliecināja arī pats darba devējs Rīgas vēlēšanu komisija.

[4.4] Tiesiskās noteiktības nolūkos ir būtiski piešķirt un saglabāt bezdarbnieka statusu personām, kuras atbilst likumā noteiktajiem bezdarbnieka statusa piešķiršanas un saglabāšanas kritērijiem. Personu atbilstības kritēriji ir noteikti Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 10.panta pirmajā daļā un tie ir definēti konkrēti. Nodarbinātības valsts aģentūrai nav tiesību paplašināti interpretēt un ārpus juridiskās loģikas piešķirt vai saglabāt bezdarbnieka statusu tādām personām, kuras neatbilst likumā noteiktajiem kritērijiem. Attiecīgi bezdarbnieka statusa saglabāšana personām, kuras neatbilst likumā noteiktajiem kritērijiem, nav tiesiski pamatota, jeb, citiem vārdiem sakot – būtu prettiesiska.

[4.5] Izskatāmajā gadījumā Nodarbinātības valsts aģentūra ir ievērojusi principu, ka publiskajās tiesībās ir atļauts tikai tas, kas noteikts ar tiesību normu. Atbilstoši būtiskuma teorijai būtiskākie valsts un sabiedrības dzīves jautājumi ir jāizlemj likumdevējam, tāpēc bezdarbnieka statusa saglabāšana un pabalsta izmaksāšana būtu prettiesiska un tiesību normām neatbilstoša.

[5] Pieteicēja atsauksmē uz Nodarbinātības valsts aģentūras un Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras paskaidrojumiem (*lietas 75.-78.lapa*) norāda, ka nav saprotams, kā no tiesību normām Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra nonāca pie secinājuma, ka Rīgas pilsētas pašvaldība bija pareizi pieteicēju reģistrējusi kā darba ņēmēju.

Pašvaldības vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju likuma 5.panta pirmā daļa un 2.panta pirmā daļa nesniedz atbildi uz to, vai šis amats deva tiesības uz atlīdzību un vai atlīdzība bija faktiski noteikta, lai secinātu, ka persona ir uzskatāma par darba ņēmēju.

Nav saprotams, kā tieši Pašvaldības vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju likuma 3.pants, kas nosaka vēlēšanu komisiju finansēšanas kārtību, un Centrālās Vēlēšanu komisijas 2018.gada 10.jūlija lēmuma Nr.23 apstiprinātā instrukcija „Vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju darbības finansēšanas instrukcija", uz kuru atsaucas Nodarbinātības valsts aģentūra savā lēmumā, apliecina, ka vēlēšanu komisijas locekļiem atlīdzība ir faktiski noteikta, ja komisiju locekļi periodā, kad nenotiek attiecīgas vēlēšanas, nevar pildīt pienākumus un līdz ar to nevar saņemt un nesaņem nekādu

atlīdzību.

Pieteicēja uzsver, ka pat tad, ja ir noteikta kārtība, atbilstoši kurai atlīdzība būtu aprēķināma, tā ir faktiski aprēķināma un tiek izmaksāta tikai tad, kad ir „aktīvais" periods – notiek attiecīgas vēlēšanas un komisiju locekļi piedalās to sagatavošanā un sarīkošanā. Ja nenotiek attiecīgas vēlēšanas, komisijas locekļiem pat nav tiesību pildīt pienākumus (tādu vienkārši nevar būt), līdz ar to, vēl jo vairāk, komisijas locekļiem nav arī tiesību saņemt jebkādu atlīdzību. Tādējādi nevar uzskatīt, ka atlīdzība komisijas locekļiem ārpus „aktīvā" perioda ir faktiski noteikta.

Abu iestāžu kļūdainās tiesību normu interpretācijas dēļ pretrunā ar sociālās apdrošināšanas mērķiem un principiem valsts ir izraisījusi būtisku finansiālu kaitējumu pieteicējas ģimenei, apdraudot pieteicējas un viņas ģimenes iztiku. Abas iestādes konkrētās lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus vērtējusi formāli, pēc būtības neizvērtējot tos.

Nav saprotams, kādēļ abas iestādes rīkojas nekonsekventi, savos paskaidrojumos sniedzot tiesai pretēju tiesību normu interpretāciju un faktisko apstākļu juridisko novērtējumu, kā to darījusi Labklājības ministrija, kas ir augstāka iestāde.

[6] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.[1] panta pirmo daļu administratīvās lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā bez tiesas sēdes, ja likumā nav noteikts citādi. Minētā panta ceturtā daļa cita starpā noteic, ka tiesa lietu mutvārdu procesā tiesas sēdē izskata, ja pirmās instances tiesai to lūdzis pieteicējs.

Ņemot vērā, ka pieteicēja pieteikumā nav lūgusi lietas izskatīšanu mutvārdu procesā, kā arī to, ka lietā esošie pierādījumi ir pietiekami, tiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 112.[1] panta pirmajai un ceturtajai daļai lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[7] Lietā ir strīds par to, vai pieteicējai ir tiesības uz labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu piešķirts bezdarbnieka statuss, aprēķināts un izmaksāts pabalsts no 2021.gada 2.jūlija.

Vienlaicīgi norādāms, ka lietā ir strīds par tiesību normu interpretāciju, vai pieteicēja kā Rīgas vēlēšanu komisijas locekle līdz 2021.gada 2.jūlijam bija uzskatāma par darba ņēmēju atbilstoši likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" 1.panta 2.punkta c) apakšpunktā noteiktajam. Vai pie konstatētajiem apstākļiem attiecībā pret pieteicēju izpildījās Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 10.panta pirmās daļas 2.punktā ietvertais kritērijs nestrādā - nav uzskatāma par darba ņēmēju vai pašnodarbināto saskaņā ar likumu „Par valsts sociālo apdrošināšanu".

[8] Likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" 1.panta 2.punkta c) apakšpunkts noteic, ka darba ņēmējs ir [..] cita persona, kura ieņem amatu, kas dod tiesības uz atlīdzību, ja atlīdzība ir faktiski noteikta.

Minētajā tiesību normā likumdevējs ir ietvēris nosacījumu, ka persona ir uzskatāma par darba ņēmēju tikai tad, ja viņam faktiski bijuši ienākumi vai noteikta atlīdzība, respektīvi, persona ieņem amatu, kas dod tiesības uz atlīdzību. No minētā secināms, lai personu likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" izpratnē uzskatītu par darba ņēmēju, ir nozīme tieši darbinieka statusa iegūšanai un atlīdzības noteikšanai.

Lietā ir strīds par to, vai pieteicēja kā Rīgas pilsētas Vēlēšanu komisijas locekle bija uzskatāma par darba ņēmēju likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" izpratnē.

[9] No lietas materiāliem tiesa konstatē turpmāko.

[9.1] Pieteicēja 2021.gada 2.jūlijā iesniedza iesniegumu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai, lūdzot piešķirt bezdarbnieka pabalstu (*lietas 54.lapa*).

[9.2] Ar Nodarbinātības valsts aģentūras 2021.gada 6.jūlija lēmumu Nr.IBS-2021-025925pies pieteicējai piešķirts bezdarbnieka statuss ar 2021.gada 2.jūliju (*lietas 95.lapa*).

[9.3] Ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras Valmieras reģionālās nodaļas 2021.gada 29.jūlija paziņojumu Nr.21/1737689 pieteicēja informēta par administratīvā akta izdošanas termiņa pagarināšanu līdz laikam, kad tiks saņemta nepieciešamā informācija par darba ņēmēja statusa zaudēšanu (*lietas 56.lapa*).

[9.4] Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra 2021.gada 23.jūlijā nosūtīja vēstuli Nr.21/1702966 Nodarbinātības valsts aģentūrai, darot zināmu, ka pieteicēja ir darba attiecībās ar Rīgas pilsētas pašvaldību no 2020.gada 18.decembra, tādējādi lūdzot izvērtēt pieteicējas tiesības uz bezdarbnieka statusu un paziņot par pieņemto lēmumu (*lietas 55.lapa*).

[9.5] Nodarbinātības valsts aģentūra 2021.gada 29.jūlijā nosūtīja Rīgas pilsētas pašvaldībai pieprasījumu Nr.35-2-1.1/4505, kurā lūdza sniegt informāciju par to, vai pieteicēja Rīgas pilsētas pašvaldībā ir uzskatāma par darba ņēmēju atbilstoši likumam „Par valsts sociālo apdrošināšanu" (*lietas 96.lapa*).

[9.6] Rīgas pilsētas Vēlēšanu komisija 2021.gada 3.augustā sniedza atbildi Nr.VK-21/13-nd (*lietas 68.lapa*), ar kuru apliecina, ka pieteicēja ir Rīgas pilsētas Vēlēšanu komisijas locekle un, tā kā nav iesniegts pieteikums par darbības izbeigšanu, pieteicēja ir uzskatāma par darba ņēmēju.

[9.7] Izvērtējot saņemto informāciju, tostarp informāciju no Bezdarbnieku uzskaites un reģistrēto vakanču informācijas sistēmas par pieteicējas nodarbinātību Rīgas pilsētas pašvaldībā (*lietas 97.-98.lapa*), konstatēts, ka 2021.gada 10.oktobrī ir aktualizēti dati par pieteicēju, proti, darba periods Rīgas pilsētas pašvaldībā atvērts no 2020.gada 18.decembra un noslēgts 2021.gada 8.septembrī.

[9.8] Ar Nodarbinātības valsts aģentūras Rīgas reģionālās filiāles 2021.gada 18.augusta lēmumu Nr.210706-182zaud1 (*lietas 26.lapa*) nolemts, ka pieteicēja zaudē bezdarbnieka statusu ar 2021.gada 2.jūliju.

[9.9] Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras Valmieras reģionālās nodaļa 2021.gada 18.augustā saņēma no Nodarbinātības valsts aģentūras 2021.gada 18.augusta lēmumu Nr.210706-182zaud1.

Pamatojoties uz minēto lēmumu, un atbilstoši sociālās apdrošināšanas informācijas sistēmā norādītajam (*lietas 105.-107.lapa*) Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras Valmieras reģionālās nodaļa konstatēja, ka pieteicēja nav pārtraukusi darba tiesiskās attiecības ar Rīgas pilsētas pašvaldību.

[9.10] Ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras Valmieras reģionālās nodaļas 2021.gada 18.augusta lēmumu Nr.21/1973441 (*lietas 28.lapa*) nolemts atteikt piešķirt bezdarbnieka pabalstu.

[10] Lietā nav strīda, ka pieteicēja no 2020.gada 18.decembra līdz 2021.gada 8.septembim bija Rīgas pilsētas Vēlēšanu komisijas locekle, kā arī līdz 2021.gada 2.jūlijam (pieteicēja vērsās Nodarbinātības valsts aģentūrā, lūdzot piešķirt bezdarbnieka statusu) nav iesniegusi pieteikumu par darbības izbeigšanu Rīgas pilsētas Vēlēšanu komisijā (*lietas 68.un 96.-99.lapa*).

Pieteicēja uzskata, ka, ieņemot pašvaldības vēlēšanu komisijas locekļa amatu, viņa nav bijusi darba ņēmēja statusā, ka Rīgas pašvaldība pieteicēju nepamatoti, kļūdaini reģistrējusi darba ņēmēja statusā Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanas sistēmā. Pieteicēja savu viedokli argumentē

ar to, ka pašvaldības vēlēšanu komisijas loceklis atlīdzību saņem tikai par to laiku, kurā viņš pilda savus pienākumus komisijā (piedalās vēlēšanu sagatavošanā, sarīkošanā). Savukārt laika periodā, kad vēlēšanu komisijas loceklis neveic pienākumus un viņam faktiski nav noteikta atlīdzība, viņš nav uzskatāms par darba ņēmēju likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" izpratnē. Pieteicēja atsaucas uz Labklājības ministrijas sniegto skaidrojumu visām pašvaldību domēm (*lietas 40.-41.lapa*). Konkrētajā vēstulē Labklājības ministrija pauž viedokli, ka, vērtējot kopsakarā Pašvaldības vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju likuma 5.panta pirmo daļu, 2.pantu un 21.panta otro daļu, 23.panta pirmo daļu, secināms, ka vēlēšanu komisijas locekļi tiek ievēlēti un atrodas šajā amatā visu attiecīgās domes pilnvaru laiku, bet atlīdzību saņem tikai par to laiku, kurā pilda savus pienākumus komisijā. Vienlaicīgi Labklājības ministrijas viedoklī norādīta atsauce uz sociālās apdrošināšanas mērķi, kas ir nodrošināt ienākumu atvietojumu personām, kuras apdrošināšanas gadījuma iestāšanās dēļ zaudē ienākumus. Labklājība ministrija pauž viedokli, ka nav pamata vēlēšanu komisijas locekļus reģistrēt kā darba ņēmējus par laiku, kurā viņi nepilda pienākumus un nesaņem atlīdzību.

Vienlaicīgi pieteicēja uzskata, ka Nodarbinātības valsts aģentūrai nav jāņem vērā kļūdaini Rīgas pilsētas pašvaldības ieraksti, jo tie neatbilst sociālās apdrošināšanas mērķiem un principiem.

[11] Pašvaldības vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju likuma 2.panta pirmā daļa noteic, ka vēlēšanu komisija kā pastāvīga pašvaldības iestāde darbojas visu attiecīgās domes pilnvaru laiku. Komisijas pilnvaras izbeidzas ar dienu, kad jaunievēlētā dome ir izveidojusi jaunu vēlēšanu komisiju. Savukārt minētā likuma 11.panta pirmā daļa noteic, ka vēlēšanu komisijas loceklis var izbeigt darbību komisijā, iesniedzot par to pieteikumu attiecīgās pašvaldības domei.

Atbilstoši Pašvaldības vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju likuma 3.panta pirmajai un otrajai daļai vēlēšanu komisiju un iecirkņu komisiju darbība Saeimas vēlēšanu, Eiropas Parlamenta vēlēšanu un tautas nobalsošanas sagatavošanā un sarīkošanā tiek finansēta no valsts budžeta Centrālās vēlēšanu komisijas noteiktajā kārtībā. Vēlēšanu komisiju un iecirkņu komisiju darbība domes vēlēšanu sagatavošanā un sarīkošanā tiek finansēta no attiecīgās pašvaldības budžeta.

Saskaņā ar Pašvaldības vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju likuma 21.panta pirmo daļu vēlēšanu komisijas un iecirkņa komisijas priekšsēdētājs, sekretārs un citi komisijas locekļi laikā, kad viņi pilda ar vēlēšanām saistītos pienākumus, atbrīvojami no pienākumiem savā pamatdarba vietā, saglabājot viņu amatu (darbavietu). Atbilstoši minētā panta otrajai daļai par laiku, kurā vēlēšanu komisijas un iecirkņa komisijas priekšsēdētājs, sekretārs un citi komisijas locekļi pilda savus pienākumus komisijā, viņi saņem atlīdzību. Savukārt šī panta trešā daļa paredz, ka atlīdzības apmēru vēlēšanu komisijas un iecirkņa komisijas priekšsēdētājam, sekretāram un komisijas locekļiem Saeimas vēlēšanu, Eiropas Parlamenta vēlēšanu un tautas nobalsošanas sagatavošanā nosaka Centrālā vēlēšanu komisija pēc Ministru kabineta noteikumiem, bet pārējos gadījumos – attiecīgā dome. Ar Centrālās Vēlēšanu komisijas 2018.gada 10.jūlija lēmumu Nr.23 apstiprināta instrukcija „Vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju darbības finansēšanas instrukcija" (https://www.cvk.lv/lv/tiesibu-akti/instrukcijas/velesanu-komisiju-un-velesanu-iecirknu-komisiju-darbibas-finansesanas-instrukcija).

No minētajām tiesību normām izriet, ka vēlēšanu komisijas locekļi tiek ievēlēti un atrodas šajā amatā visu attiecīgās domes pilnvaru laiku, tātad tā ir personas brīva izvēle tikt ievēlētam par vēlēšanu komisijas locekli. Tāpat vēlēšanu komisijas locekļiem ir noteikta atlīdzība, bet tā tiek izmaksāta tikai par to laika periodu, kurā vēlēšanu komisijas loceklis pildījis savus amata pienākumus konkrētajā vēlēšanu komisijā.

Vienlaicīgi no tiesību normām izriet, ka pašvaldību vēlēšanu komisija ir patstāvīga un ilglaicīga (darbība ilgst domes darbības laiku, tas ir, aptuveni četrus gadus) institūcija, tāpat tās loceklis, atšķirībā no vēlēšanu iecirkņa komisijas, kas ir īslaicīgi izveidota institūcija, ir patstāvīgs, sagatavo un organizē ne tikai plānotas vēlēšanas (Saeimas, Eiropas Parlamenta, pašvaldību), kas norisinās noteiktos laika periodos, bet arī ārkārtas vēlēšanas un tautas nobalsošanas, kas nav plānotas atbilstoši vēlēšanu grafikam. Tieši tāds ir vēlēšanu komisiju izveides mērķis, lai būtu institūcija, kas pie nepieciešamības spētu sagatavot visu nepieciešamo vēlēšanu, tautas nobalsošanas procesam.

Var piekrist pieteicējas argumentam tiktāl, ka Pašvaldības vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju likuma 5.panta pirmā daļa un 2.panta pirmā daļa tiešā tekstā nesniedz atbildi uz to, vai vēlēšanu komisijas locekļa amats dod tiesības uz atlīdzību un vai atlīdzība bija faktiski noteikta. Tomēr no Pašvaldības vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju likuma 21.panta pirmās daļas nepārprotami izriet, ka vēlēšanu komisijas loceklim ir noteikta atlīdzība, kas tiek izmaksāta par laiku, kad tiek veikts darbs. Tiesa skaidro, ka visu laiku, kamēr persona ieņem vēlēšanu komisijas locekļa amatu, tā ir sociāli apdrošināta. Savukārt pieteicējas sniegtais skaidrojums par darba ņēmēja statusa reģistrēšanu tikai uz darba veikšanas laiku drīzāk būtu attiecināms uz vēlēšanu iecirkņa komisijas locekļiem, kas tiek pieaicināti uz dažām dienām, lai nodrošinātu demokrātisku vēlēšanu procesu vairāku dienu garumā tieši vēlēšanu laikā.

Pieteicēja norāda, ka nav saprotams, kā tieši Pašvaldības vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju likuma 3.pants, kas nosaka vēlēšanu komisiju finansēšanas kārtību, un Centrālās Vēlēšanu komisijas 2018.gada 10.jūlija lēmuma Nr.23 apstiprinātā instrukcija „Vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju darbības finansēšanas instrukcija", uz kuru atsaucas Nodarbinātības valsts aģentūra savā lēmumā, apliecina, ka vēlēšanu komisijas locekļiem atlīdzība ir faktiski noteikta, ja komisiju locekļi periodā, kad nenotiek attiecīgas vēlēšanas, nevar pildīt pienākumus un līdz ar to nevar saņemt un nesaņem nekādu atlīdzību.

Tiesa šādam pieteicējas argumentam nepiekrīt, pamatojoties uz turpmāko. Tā kā vēlēšanu komisija ir patstāvīga pašvaldības iestāde, kas pēc ievēlēšanas darbojas visu domes darbības laiku, vēlēšanu komisijas locekļiem ir noteikta atlīdzība, kas tiek aprēķināta atbilstoši Pašvaldības vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju likuma 3.pantam un ar Centrālās Vēlēšanu komisijas 2018.gada 10.jūlija lēmumu Nr.23 apstiprinātajai instrukcijai „Vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju darbības finansēšanas instrukcija", konkrēti, 2.4.apakšpunkts noteic, ka atlīdzību personām, kuras pilda komisijas locekļa funkcijas (vēlēšanu komisijas locekļiem, vēlēšanu iecirkņu komisiju locekļiem, pieaicinātām personām), aprēķina pēc Centrālās vēlēšanu komisijas noteiktām stundas tarifa likmēm. Savukārt saskaņā ar instrukcijas 2.6.apakšpunktu, ar instrukcijas 2.4. un 2.5.apakšpunktā minētām pieaicinātām personām vēlēšanu komisijas priekšsēdētājs slēdz līgumu par pienākumu veikšanu. No minētā secināms, ka tikai ar pieaicinātajām personām vēlēšanu komisijas priekšsēdētājs slēdz līgumu par pienākumu veikšanu, savukārt uz pieteicēju kā patstāvīgu un ievēlētu komisijas locekli minētais nav attiecināms, jo pieteicēja ir darba ņēmēja statusā ar pašvaldību. Šādu informāciju ir apliecinājis arī pieteicējas kā vēlēšanu komisijas locekles darba devējs Rīgas pašvaldība.

Vienlaicīgi, vērtējot minētās tiesību normas kopsakarā ar likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" 1.panta 2.punkta c) apakšpunktu, attiecībā pret vēlēšanu komisijas locekli izpildās visi normā minētie kritēriji: cita persona, kura ieņem amatu; amats dod tiesības uz atlīdzību; atlīdzība ir faktiski noteikta.

Tiesa atzīst par pamatotu pieteicējas argumentu par tiesību normu saprātīgas piemērošanas principu. Vienlaicīgi tiesa nekonstatē, ka likumdevējs likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" 1.panta 2.punkta c) apakšpunktā kā prasību būtu ietvēris reālu atalgojuma izmaksu, bet gan kritērijus, ka amats dod tiesības uz atlīdzību un ka atlīdzība ir noteikta, līdzīgi, kā tas ir gadījumā ar komercsabiedrības valdes locekli, kurš ir darba ņēmēja statusā, ja viņam faktiski bijuši ienākumi vai noteikta atlīdzība. Pieteicējas gadījumā tiesību norma neparedz konstatēt atlīdzības faktisku izmaksu, lai secinātu, ka persona ir darba ņēmēja statusā.

Vienlaicīgi norādāms, ka tiesību normas nenoteic iespēju iegūt bezdarbnieka statusu, diferencējot nodarbinātības formas atkarībā no atlīdzības apjoma vai laika, kad atlīdzība tiek saņemta, kā to pamatoti paskaidrojumos norāda Nodarbinātības valsts aģentūra.

[12] Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 10.panta pirmās daļas 2.punkts noteic, ka tiesības uz bezdarbnieka statusu pēc reģistrēšanās Nodarbinātības valsts aģentūrā ir šā likuma 2.panta otrajā daļā minētajai personai, kura nestrādā (nav uzskatāma par darba ņēmēju vai pašnodarbināto saskaņā ar likumu „Par valsts sociālo apdrošināšanu"). Minētā likuma 12.panta pirmās daļas 1.punkts noteic, ka bezdarbnieka statusa zaudēšanas pamats ir darba ņēmēja vai pašnodarbinātā statusa iegūšana saskaņā ar likumu „Par valsts sociālo apdrošināšanu", izņemot šā statusa iegūšanu divreiz 12 mēnešu periodā uz laiku, kas kopā nepārsniedz 60 dienas, ja par to paziņots Nodarbinātības valsts aģentūrai, kā arī izņemot iesaistīšanos aktīvajos nodarbinātības pasākumos.

No minētajām tiesību normām izriet, ka tiesības uz bezdarbnieka statusu ir personai, kura nav uzskatāma par darba ņēmēju.

Pamatojoties uz minēto, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai tiesisks pamats piešķirt personai bezdarbnieka pabalstu ir Nodarbinātības valsts aģentūras apstiprinājums, ka personai ir piešķirts bezdarbnieka statuss, kā Valsts ieņēmumu dienesta sniegtās darba devēja ziņas par darba ņēmēja statusa zaudēšanu.

Līdz ar to secināms, ka pieteicēja pieteikuma par bezdarbnieka statusa piešķiršanu iesniegšanas brīdī 2021.gada 2.jūlijā bija uzskatāma par darba ņēmēju saskaņā ar likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" 1.panta 2.punkta c) apakšpunktu un neatbilda Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 10.panta pirmās daļas 2.punkta prasībām (nestrādā (nav uzskatāms par darba ņēmēju vai pašnodarbināto saskaņā ar likumu „Par valsts sociālo apdrošināšanu")), kas savukārt liedz viņai izmantot bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta sistēmu.

Nodarbinātības valsts aģentūrai, konstatējot minēto apstākli, bija pamats atbilstoši Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 12.panta pirmās daļas 1.punktam un saskaņā ar minētā likuma 12.panta trešo daļu pieņemt lēmumu par to, ka pieteicēja zaudē bezdarbnieka statusu ar tā piešķiršanas dienu.

Izvērtējot lietā noskaidrotos apstākļus kopumā, secināms, ka Nodarbinātības valsts aģentūra pamatoti ir atņēmusi pieteicējai bezdarbnieka statusu, jo, veicot apstākļu noskaidrošanu un to izvērtējumu, tajā skaitā Valsts ieņēmumu dienesta sniegto informāciju (*lietas 97.-99.lapa; 105.-107.lapa*) un Rīgas pilsētas Vēlēšanu komisijas sniegto informāciju (*lietas 68.lapa*), kas liecināja, ka pieteicēja ir darba ņēmēja Rīgas pilsētas pašvaldībā, kas atbilst ierakstiem valsts informācijas sistēmā „Bezdarbnieku uzskaites un reģistrēto vakanču informācijas sistēma" (*lietas 24.-25.lapa*), kā arī Valsts ieņēmumu dienestam nav iesniegtas Rīgas pilsētas pašvaldības kā pieteicējas darba devēja ziņas, ka pieteicēja būtu zaudējusi darba ņēmēja statusu Rīgas pilsētas Vēlēšanu komisijā. Tieši pretēji, Rīgas pilsētas Vēlēšanu komisija 2021.gada 3.augusta vēstulē Nr.VK-21/13-nd Nodarbinātības valsts aģentūrai norādīja, ka atbilstoši Pašvaldības vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju likuma 2.panta pirmajai daļai un 11.panta pirmajai daļai pieteicēja ir nodarbināta konkrētajā vēlēšanu komisijā, nav iesniegusi pieteikumu par darbības izbeigšanu, kā arī pieteicējai bija noteikta darba samaksa.

Līdz ar to tiesa atzīst, ka Nodarbinātības valsts aģentūra pamatoti secināja, ka nav izpildījušies tiesību normās paredzētie tiesiskie priekšnoteikumi, lai pieteicēja varētu saglabāt bezdarbnieka statusu. Tāpēc Nodarbinātības valsts aģentūras lēmums atzīstams par tiesisku un pamatotu.

[13] Saskaņā ar likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" 13.panta otro daļu katru darba ņēmēju, kurš ieguvis, mainījis vai zaudējis šā likuma 1.panta 2.punktā noteikto darba ņēmēja statusu, darba devējs reģistrē Valsts ieņēmumu dienestā pēc darba devēja reģistrācijas vietas. Ziņas par darba ņēmējiem darba devējs sniedz Ministru kabineta noteiktajā termiņā un kārtībā.

Tas, ka pieteicēja kā Rīgas pilsētas Vēlēšanu komisijas locekle nesaņēma atalgojumu un, kā pati pieteicēja norāda – vēlēšanu „aktīvajā periodā" nepiedalījās, ka Rīgas pilsētas pašvaldība, pieteicējas ieskatā, kļūdaini paziņoja Valsts ieņēmumu dienestam par to, ka pieteicēja atrodas darba ņēmēja statusā, nevar būt pamats piešķirt vai saglabāt pieteicējai bezdarbnieka statusu. Tiesa skaidro, ka darba ņēmēja statuss tiek zaudēts, kad zūd kāds no likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" 1.panta 1.punktā uzskaitītajiem pamatiem.

Nav strīda par to, ka likums noteicis darba devēja pienākumu reģistrēt katru darba ņēmēju Valsts ieņēmumu dienestā. Turklāt atbilstoši likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" 13.panta otrajai daļai noteiktā termiņā jāreģistrē gan darba ņēmēja statusa iegūšana, gan zaudēšana. Tomēr fakts, ka darba devējs šo pienākumu neizpilda un neiesniedz Valsts ieņēmumu dienestam ziņas par to, ka kāda persona ir zaudējusi darba ņēmēja statusu, pats par sevi nepagarina konkrētās nodarbinātības attiecības. Tieši tāpēc no lietas materiāliem izriet, ka Nodarbinātības valsts aģentūra ir noskaidrojusi informāciju par pieteicējas nodarbinātību, vēršoties tieši pie darba devēja (*lietas 96.lapa*).

Vienlaicīgi norādāms, ka ne Nodarbinātības valsts aģentūra, ne Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra nevar ietekmēt pieteicējas nodarbinātības attiecības ar tās darba devēju. Ja pieteicēja uzskata, atsaucoties uz Labklājības ministrijas vēstuli (*lietas 40.-41.lapa*), kas adresēta pašvaldībām, ka vēlēšanu komisijas loceklis nav uzskatāms par darba ņēmēju likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" 1.panta 2.punkta c) apakšpunktu izpratnē, tāpēc nebija reģistrējams Valsts ieņēmumu dienestā, pieteicējai būtu jāvēršas Rīgas pašvaldībā ar prasījumu veikt labojumus Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanas sistēmā, norādot, ka pieteicēja laika periodā no 2020.gada 18.decembra līdz 2021.gada 8.septembrim nav bijusi darba ņēmēja statusā. No lietas materiāliem konstatējams, ka pieteicēja nav vērsusies Rīgas pašvaldībā ar rakstveida lūgumu risināt konkrēto jautājumu. Kā to pieteikumā norāda pati pieteicēja, jautājums ticis risināts telefoniski. Tiesas rīcībā nav iesniegti pierādījumi par konkrētā jautājuma izieto ārpustiesas procesu, kas ir priekšnoteikums, lai tiesa vispār varētu vērtēt kādu prasījumu. Kaut arī pieteicēja pie prasījumiem nav lūgusi tiesu uzlikt pienākumu Rīgas pilsētas pašvaldībai veikt labojumus Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanas sistēmā attiecībā uz pieteicēju par viņas nodarbinātību Rīgas pilsētas pašvaldībā, pieteicēja pieteikumā atsaucās uz to, ka tiesa šādu jautājumu var risināt pati. Tiesa piekrīt pieteicējas viedoklim tiktāl, ka tiesa šādus pieteikumus izskata, bet tam ir nepieciešams pieteicējas gribas izteikums pieteikuma formā, kā arī jāizpildās pieteikuma pieņemšanas priekšnoteikumiem, tajā skaitā, jābūt izietam ārpustiesas procesam. Pieteicējas gadījumā iztrūkst abi šie kritēriji. Vispirms pieteicējai ir jāveic secīgas darbības jautājumā par to, vai pieteicēju kā vēlēšanu komisijas locekli bija/nebija pamats darba devējam reģistrēt kā darba ņēmēju Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanas sistēmā, savukārt pēc tam ir risināms jautājums par bezdarbnieka statusa iegūšanu, pabalsta piešķiršanu, jo cita iestāde vai tiesa nevar patvaļīgi, pēc savas iniciatīvas veikt grozījumus Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanas sistēmā vai arī neņemt vērā informāciju, kas reģistros fiksēta. Ja pieteicēja norādītajai informācijai nepiekrīt, uzskata to par kļūdainu, tieši pieteicējai konkrētais jautājums ir jārisina.

Papildus norādāms, ka dažādos reģistros, tajā skaitā Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanas sistēmā norādītā informācija, nav neapšaubāma. Šādas ziņas var tikt koriģētas, kā to pamatoti norāda pieteicēja, ja iestādes vai tiesas rīcībā ir iegūti pierādījumi, kas liecina par pretējo.

Tiesa skaidro, ka izskatāmās lietas ietvaros nav būtiskas nozīmes apstāklim, ka pieteicēja ir izteikusi iebildumus par to, ka Rīgas pilsētas pašvaldība viņu kļūdaini reģistrējusi darba ņēmējas statusā, jo tas ir pieteicējas viedoklis. Minētie pieteicējas iebildumi būtu risināmi cita administratīvā procesa ietvaros un tiem šobrīd nav nozīmes pieteicējas tiesiskajās attiecībās ar Nodarbinātības valsts aģentūru un attiecīgi arī ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru, tā kā tiesa ir atzinusi par pamatotu Nodarbinātības valsts aģentūras secinājumu, ka pieteicēja atradās darba ņēmēja statusā bezdarbnieka pabalsta pieprasīšanas brīdī.

[14] Pieteicēja norāda, ka atbilstoši Nodarbinātības valsts aģentūras interpretācijai sanāk, ka pieteicēja 2021.gada 2.jūlijā ieguva bezdarbnieka statusu (tātad nebija uzskatāma par darba ņēmēju), un tai pašā dienā zaudēja bezdarbnieka statusu, jo viņa ieguva darba ņēmēja statusu. Šāds pamatojums pieteicējas ieskatā ir pilnībā absurds.

Tiesa norāda, ka lietā nav strīda par to, ka ar Nodarbinātības valsts aģentūras 2021.gada 6.jūlija lēmumu Nr.IBS-2021-025925pies pieteicējai piešķirts bezdarbnieka statuss ar 2021.gada 2.jūliju (*lietas 95.lapa*). Nodarbinātības valsts aģentūra konstatēja tās filiāles pieļautu kļūdu bezdarbnieka statusa piešķiršanā. Tā kā pieteicēja neatbilda Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 10.panta pirmajā daļā noteiktajiem kritērijiem, nepastāvēja tiesisks pamats pieteicējai piešķirt bezdarbnieka statusu, kā arī nepastāvēja tiesisks pamats to saglabāt.

Tiesa skaidro, ka administratīvais akts savu galīgo noformējumu iegūst ar augstākas iestādes izdotu administratīvo aktu, kas pēc tam tiek pārsūdzēts un izvērtēts tiesā.

[15] Vērtējot jautājumu par bezdarbnieka pabalsta piešķiršanu, norādāms, ka konkrētais jautājums ir tieši pakārtots jautājumam par bezdarbnieka statusa esību, piešķiršanu. Tātad Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai tiesisks pamats piešķirt personai bezdarbnieka pabalstu ir Nodarbinātības valsts aģentūras apstiprinājums, ka personai ir bezdarbnieka statuss, un Valsts ieņēmumu dienesta sniegtās darba devēja ziņas par darba ņēmēja statusa zaudēšanu.

Saskaņā ar likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumiem" 3.panta pirmo daļu tiesības uz bezdarba apdrošināšanas pakalpojumiem ir personām, kuras Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likumā noteiktajā kārtībā ir ieguvušas bezdarbnieka statusu, ir apdrošinātas bezdarba gadījumam saskaņā ar likumu „Par valsts sociālo apdrošināšanu" un kurām ir šajā likumā noteiktais apdrošināšanas stāžs. Ministru kabineta 2008.gada 21.oktobra noteikumu Nr.866 „Vidējās apdrošināšanas iemaksu algas aprēķināšanas kārtība bezdarbnieka pabalsta apmēra noteikšanai un bezdarbnieka pabalsta un apbedīšanas pabalsta piešķiršanas, aprēķināšanas un izmaksas kārtība" 12.punkts noteic, ka bezdarbnieka pabalsts tiek izmaksāts par to periodu, kurā persona nav darba attiecībās.

Tā kā ar Nodarbinātības valsts aģentūras Rīgas reģionālās filiāles 2021.gada 18.augusta lēmumu Nr.210706-182zaud1 (*lietas 26.lapa*) nolemts, ka pieteicēja zaudē bezdarbnieka statusu ar 2021.gada 2.jūliju, tas ir, ar tā piešķiršanas dienu, jo ir darba ņēmēja statusā Rīgas pilsētas pašvaldībā, atbilstoši sociālās apdrošināšanas informācijas sistēmā norādītajam (*lietas 105.-107.lapa*) Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra konstatēja, ka pieteicēja nebija pārtraukusi darba tiesiskās attiecības ar Rīgas pilsētas pašvaldību (sk. sprieduma [9.8]-[9.9] punktu 2021.gada 2.jūlijā. Tā kā pieteicējai nebija piešķirts bezdarbnieka statuss, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra atteica pieteicējai piešķirt bezdarbnieka pabalstu, jo, lai būtu pamats piešķirt bezdarbnieka pabalstu, pirmkārt, personai ir jābūt bezdarbnieka statusā. Vienlaicīgi no lietas materiāliem izriet, ka pieteicēja ir zaudējusi darba ņēmēja statusu Rīgas pilsētas pašvaldībā ar 2021.gada 8.septembri. Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra lēmumā pamatoti norāda, ka, neskatoties uz apstākli, ka pieteicēja lēmuma pieņemšanas brīdī nav darba ņēmēja statusā, lai iegūtu tiesības uz bezdarbnieka pabalstu, sākotnēji pieteicējai jāiegūst bezdarbnieka statuss, vēršoties Nodarbinātības valsts aģentūrā, vienlaicīgi personai jābūt apdrošinātai bezdarba gadījumam ne mazāk kā 12 mēnešus pēdējo 16 mēnešu periodā pirms bezdarbnieka statusa iegūšanas dienas, kā to paredz likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" 5.panta pirmā daļa.

Tādējādi, izvērtējot iepriekš minēto un pārsūdzēto Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras lēmumu kopumā, atzīstams, ka tas ir tiesisks un pamatots, proti, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra pamatoti ir pieņēmusi pārsūdzēto lēmumu par atteikumu izmaksāt bezdarbnieka pabalstu pieteicējai.

Vienlaicīgi tiesa nekonstatē, ka būtu iestājušies priekšnoteikumi, lai pieteicējai no 2021.gada 2.jūlija būtu piešķirams bezdarbnieka pabalsts, tā kā pieteicēja nebija ieguvusi bezdarbnieka statusu.

[16] Ņemot vērā šajā spriedumā konstatēto un secināto, tiesa atzīst, ka pārsūdzētais Valsts nodarbinātības aģentūras lēmums ir tiesisks un pamatots, savukārt pieteikums – noraidāms. Vienlaicīgi tiesa nekonstatē priekšnoteikumus labvēlīga administratīvā akta izdošanai pieteicējai, ar kuru būtu uzdodams Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai piešķirt (aprēķināt un izmaksāt) pieteicējai bezdarbnieka pabalstu no 2021.gada 2.jūlija.

[17] Augstākās tiesas praksē jau ilgstoši ir nostiprinājusies atziņa, ka tiesas pienākums argumentēt spriedumu nav saprotams kā prasība detalizēti atbildēt uz jebkuru argumentu. Tiesnešiem ir jāuzklausa argumenti, bet viņiem nav pienākums detalizēti atrunāt jebkuru iesniegumu vai skaidri atbildēt uz jebkuru paskaidrojumu. Tiesai ir atļauts izvērtēt argumentus, kurus tā uzskata par nozīmīgiem no tiesību viedokļa (*Augstākās tiesas 2017.gada 21.marta sprieduma lietā Nr.SKA-583/2017 12.punkts*).

Tādējādi tiesa šajā spriedumā neatrunā visus pieteicējas norādītos argumentus, kā vien tos, kam ir būtiska nozīme izskatāmajā lietā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt pilnībā /pers. A/ pieteikumu par Nodarbinātības valsts aģentūras 2021.gada 15.oktobra lēmuma Nr.98 „Par apstrīdēto lēmumu" atcelšanu un labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu piešķirts bezdarbnieka pabalsts no 2021.gada 2.jūlija.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese D.Grabovska